

Lausunto

02.04.2026

Asia: VN/7272/2024

Luonnos hallituksen esitykseksi laiksi käytöstä poistetun maatuulivoimalan purkamisesta ja purkuvakuudesta sekä laiksi rakentamislain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Kommenttine 1 §:ään – Soveltamisala Era kommentarer om 1 § – Tillämpningsområde

VSB Uusiutuva Energia Suomi Oy (jäljempänä "VSB") kiittää mahdollisuudesta antaa lausuntonsa lakiehdotukseen liittyen.

Purkamisesta vastaisi lakiehdotuksen mukaisesti voimalan omistaja. Tämä on jo tällä hetkellä vallitseva käytäntö, joten pidämme käytännön virallistamista lainsäädännössä perusteltuna.

Käytöstä poistettuna maatuulivoimalana pidettäisiin maatuulivoimalaa, joka on ollut poissa tuotannosta yli yhden vuoden ajan. Vuoden määräaika voidaan lähtökohtaisesti pitää liian lyhyenä. Vaikka säännöskohtaisissa perusteluissa on tuotu esiin se, että tästä aikamääreestä voidaan poiketa esimerkiksi tuulivoiman huollon, toiminnan rahoituksen tai omistussuhteiden järjestelyn vuoksi, tulisi tämä poikkeamismahdollisuus kirjata suoraan lain säännökseen. Käytöstä poistetun maatuulivoimalan määritelmää ei tule jättää yksinomaan kuntien viranomaisten ratkaistavaksi, vaan sitä on tarpeen täsmentää lainsäädännössä, jotta soveltamiskäytäntö ei muodostu kuntakohtaisesti vaihtelevaksi.

Purkamisvelvollisuutta sovellettaisiin ehdotuksen mukaan kaikkiin, jo rakennettuihin maatuulivoimaloihin niiden rakentamisajankohdasta riippumatta. Taannehtiva soveltaminen on ongelmallista, sillä nykyisten voimaloiden kustannuksiin ei välttämättä ole otettu huomioon tuulivoimalan perustusten purkamisvelvollisuutta. VSB pitää tärkeänä, ettei jo aiemmin rakennettuihin voimaloihin kohdistu takautuvasti uusia ja laajempia (perustukset) purkamisen laajuutta koskevia velvoitteita tai velvollisuutta ryhtyä jälkikäteisiin toimenpiteisiin. Taannehtiva soveltaminen voi heikentää investointiympäristöä ja aiheuttaa taloudellisia haasteita tuulipuistoyhtiöille.

Kommenttinne 2–3 §:ään – Purkamisvelvollisuus ja purkamisen laajuus eräissä tilanteissa **Era kommentarer om 2–3 § – Nedmonteringskyldighet och nedmonteringens omfattning i vissa situationer**

Ehdotuksen mukaan voimalan omistajan on purettava sekä maatuulivoimalan maanpäälliset osat, voimalan perustukset sekä voimalaa ympäröivän pystytys- ja huoltokentän rakenteet. Voimalan perustusten purkamisvelvollisuudessa olisi kyse merkittävästä laajennuksesta muuhun teollisuusrakentamiseen sovellettaviin purkamiskäytäntöihin verrattuna, sillä muilla aloilla purkamisvelvollisuudesta ei ole lähtökohtaisesti säädetty. Sääntely johtaisi siihen, että tuulivoimaa kohdeltaisiin eri tavalla kuin muuta teollisuusrakentamista.

Maatuulivoimalan purkaminen voimalan rakentamista edeltäneeseen tilaan tarkoittaisi käytännössä maatuulivoimalan maanpäällisten osien lisäksi voimalan perustusten purkamista. Tuulivoimalan maanpäällisten osien purkamisen eli osittaisen purkamisen tulisi olla pääsääntö, sillä perustusten purkaminen ei olisi useimmiten teknistaloudellisesti ja ympäristövaikutuksia arvioiden järkevää. Osittainen purkaminen olisi riskittömin vaihtoehto, sillä sen vaikutukset ovat tiedossa parhaiten. Suomen ympäristökeskuksen selvityksessä tuulivoimalan perustusten purkamisesta on katsottu, että perustusten paikalleen jättäminen ja maisemointi aiheuttavat vähemmän välittömiä ympäristövaikutuksia, kuten melua, pölyä ja raskasta liikennettä ja päästöjä purkamiseen verrattuna.

Nykykäytännön mukaan maanpäällisten voimalan osien purkamisen lisäksi alue maisemoidaan, jossa perustusten päälle laitetaan metsän uudistumisen mahdollistava kerros uutta maa-ainesta. Jo nämä toimet riittävät palauttamaan voimalan sijaintipaikan talousmetsässä alkuperäiseksi rinnastettavaan tilaan ja sen tulisi olla lainsäädännössä yksiselitteisesti niin tulkittavissa. Ehdotus tuulivoimalan koko perustusten purkamisesta on ylimitoitettu ja epätarkoituksenmukainen. Tuulivoimalan maanpäällisten osien purkaminen ja perustusten maisemointi katsotaan siten olevan tarkoituksenmukaisin vaihtoehto.

Pidämme ylimitoitettuna myös vaatimusta pystytys- ja huoltokentän purkamisesta. Nostokenttä on verrattavissa metsäautotierakentamiseen, eikä sen purkaminen ole perusteltua.

Lakiehdotuksen 3 § antaa kunnan rakennusvalvontaviranomaiselle oikeuden määrätä syvyydestä, johon asti voimalan perustukset tulee purkaa, jos perustusten purkamisesta aiheutuisi ympäristölle haittaa, jota ei voida purkamisen toteutumistavan valinnoilla riittävästi vähentää. Lähtökohtana tulisi vastoin lakiehdotusta olla ainoastaan maanpäällisten osien purkaminen eli osittainen purku ja perustusten purkaminen tulisi olla poikkeus.

3 § antaa laajan harkintavallan yksittäiselle kunnan viranomaiselle ja näin ollen lisää vaatimuksia kunnan rakennusvalvonnalle. Kuntien rakennusvalvonnalle tulee taata riittävät resurssit lain toteuttamiseksi, jotta esimerkiksi luvitusprosessit eivät kohtuuttomasti viivästy. Ongelmallista on,

että purkuvakuus esitetään asetettavaksi jo ennen rakennustöiden aloittamista, kun taas purkamisen laajuus määriteltäisiin vasta voimalan tullessa elinkaarensa päähän. Riskinä on vakuuksien ylityöittäminen. Voimaloiden omistajien tulee olla tietoisia purkamisen laajuudesta ja voimaloiden rakentamisvaiheessa, jotta purkamisen kustannusarvio voidaan laatia luotettavasti.

Purkamisvelvollisuuden sisällön ja purkamisen laajuutta koskevan sääntelyn tulisi ohjata käytännössä ennakoitavaan ja ympäristövaikutukset huomioivaan lopputulokseen. Tuulivoimalan maanpäällisten rakenteiden jälleenmyyntiarvo on tyypillisesti ennakoitavaa, ja ne kattavat myös merkittävän osan purkamiskustannuksista. Sen sijaan perustusten ja nostokenttien purkamista koskeva lähtökohta aiheuttaa ylimääräisen, huonosti perustellun ja ennakoimattoman kustannuksen.

Kommenttine 4–6 §:ään – Vakuutta koskevat säännökset **Era kommentarer om 4–6 § – Bestämmelser om säkerheten**

Vakuus asetettaisiin lakiehdotuksen mukaan kunnan rakennusvalvontaviranomaisen hyväksi. Nykyinen käytäntö on ollut asettaa purkuvakuus maanomistajan hyväksi, mutta siitä säännellään vain voimalan omistajan ja maanomistajan välisellä sopimuksella. Vakuuden asettaminen rakennusvalvontaviranomaisen hyväksi vahvistaisi alan läpinäkyvyyttä purkuvakuuden olemassaolon ollessa julkista.

Vakuus asetettaisiin lakiehdotuksen mukaan ennen rakennustöiden aloittamista. Pidämme näin aikaisin asetettavaa vakuutta ylityöitettuna. Ylityöitettuna vakuus voi johtaa siihen, että vakuus on rahoitettava kokonaisuudessaan etukäteen eikä tuulivoimapuiston tuotannosta saatavilla tuloilla. Purkuvakuus tulisi voida asettaa erissä tuulivoimalan elinkaaren aikana siten, että säilytetään hankkeiden rahoitettavuuden turvaava jousto. Vakuus tulisi voida asettaa erissä siten, että huomioidaan tuulivoimalan jäljellä oleva käyttöarvo, eikä siten, että koko vakuus sitoo rahoitusta jo investointivaiheessa ennen tulorahoituksen muodostumista.

Vakuuden määrä perustuisi voimalakohtaiseen arvioon purkamisen kustannuksista. Rakentamishankkeeseen ryhtyvän tulisi liittää tuulivoimalan rakentamista koskevaan lupahakemukseen selvitys voimalan purkamisen kustannuksista. Vakuusarvon määrittäminen ei kuitenkaan kuuluisi olla yksittäisen viranomaisen tai kunnan vastuulla. Vakuuden laskentamalliin tarvitaan järjestelmä, joka kattaa koko Suomen, jotta vakuusarvot eivät vaihteile kunnittain. Lakiehdotuksessa tai valtioneuvoston asetuksella tulisi määrätä mihin tasoon tai purkamisstandardiin vakuuden arvo perustuu. Purkuvakuuden määrässä tulee voida huomioida hyödynnettävien materiaalien, erityisesti metallien, taloudellinen arvo silloin, kun niille voidaan ennakoita vakiintuneet markkinat purkuajankohtana.

Kunnat toimivat jo tällä hetkellä resurssipaineen alla. Vakuuksien hallinnointi, arviointi ja määrittäminen edellyttävät kunnissa lisäresursseja. Mikäli lakimuutoksen yhteydessä ei varata tähän riittävästi tukea, vaarana on, että luvitusprosessit hidastuvat, mikä puolestaan heikentää investointien toteutusta sekä puhtaan siirtymän etenemistä. Purkuvakuuden suuruuteen vaikuttaa myös purkamisen laajuus. Pääsäännön ollessa voimalan maanpäällisten osien purkaminen, vähenee

kunnalle aiheutuva taloudellinen riski siltä varalta, että kunta joutuu viime kädessä vastaamaan tuulivoimalan purkamisesta .

Kommenttinne 7 §:ään – Purkamisesta määrääminen

Era kommentarer om 7 § – Föreläggande om nedmontering

Lakiehdotusta tulisi täsmentää siten, että purkamisen määräämisessä otetaan huomioon myös 3 §:n mukaiset poikkeamismahdollisuudet. Muutos varmistaisi sen, että viranomaisella on selkeä toimivalta antaa 3 §:n mukainen tapauskohtaisesti suhteutettu määräys myös laiminlyöntitilanteissa. Muutos on tärkeä lain sisäisen johdonmukaisuuden ja oikeusvarmuuden varmistamiseksi.

Kommenttinne 8 §:ään – Voimalan omistajan konkurssi

Era kommentarer om 8 § – Kraftverksägarens konkurs

Ei kommentoitavaa

Kommenttinne 9 §:ään – Viranomaistehtävästä kunnalle suoritettava maksu

Era kommentarer om 9 § – Avgift som betalas till kommunen för myndighetsuppgifter

Maksun tulee vastata todellisia valvonta- ja hallinnointikustannuksia. On perusteltua, että kunnan kasvaviin hallinnollisiin tehtäviin sisältyvä lisätyö huomioidaan kunnalle suoritettavalla pienellä maksulla. Maksun tulee perustua todelliseen valvonta- ja hallinnointityöhön, ja olla siten kohtuullinen, ettei maksusta synny investointia kielteisesti rasittava lisämaksu. On myös perusteltua laatia valtakunnallisesti yhtenäiset maksuperusteet, etteivät maksukäytännöt eriydy hallitsemattomasti toisistaan.

Kommenttinne 10 §:ään – Viittaus rikoslakiin

Era kommentarer om 10 § – Hänvisning till strafflagen

On tärkeää, ettei rikoslain viittaus muuta purkulainsäädännön ja sen veloitteen luonnetta rikosvastuuvetoiseksi, vaan pääpaino pysyy hallinnollisessa ohjauksessa. Rikosoikeuden tulee tulla kyseeseen vain selkeissä ja vakavissa laiminlyöntitilanteissa.

Kommenttinne 11 §:ään – Voimaantulo

Era kommentarer om 11 § – Ikraftträdande

Lakia sovellettaisiin ehdotuksen mukaan lain voimaantullessa kaikkiin lain soveltamisalaan kuuluviin tuulivoimaloihin niiden rakentamisajankohdasta riippumatta lukuun ottamatta kunnan toissijaista purkamisvelvollisuutta koskevaa 2 §:n 2 momenttia ja purkuvakuutta koskevia 4-6 §:ää. Porrastettu voimaantulo on kannatettava, mutta riittämätön. Siirtymäajan tulisi uusien rakentamislupien kohdalla olla kaksi vuotta esitetyn vuoden sijaan. Vakuusvelvoite kaipaa valmistautumista, joten siksi siirtymäaikaa on syytä olla riittävästi muun muassa rahoitusjärjestelyjen ja maanvuokrasopimusten päivityksiin liittyen.

Lainsäädännön ei tulisi koskea takautuvasti sellaisia tuulivoimaloita, jotka ovat jo luvitettu. Purkamisvelvollisuus tulisi saattaa voimaan samassa aikataulussa kuin velvollisuus asettaa purkuvakuus.

Kommenttinne 56 b §:ään – Maatuulivoimalan purkamislupa

Era kommentarer om 56 b § – Rivningslov för landbaserade vindkraftverk

Purkamisluvan hakijan on selvitettävä voimalan perustusten purkamisen vaikutukset ympäristöön ja keinot, joilla haitallisia vaikutuksia voidaan vähentää. Tämän ympäristövaikutuksia koskevan selvityksen eli esimerkiksi perustusten purun vaikutuksia selvittävän tutkimuksen tulee olla suhteutettu rajalliseksi selvitykseksi, että se olisi ylipäättään toteutettavissa, ja ettei joka purkuhankkeeseen synny raskasta ympäristövaikutusten arvioinnin tyyppistä menettelyä.

Tarve perustusten purulle olisi määriteltävä jo rakennuslupavaiheessa, ja sille tulisi esittää erityisen vahva peruste. Kun perustusta ei pureta, ympäristövaikutuksia koskevaa selvitystä ei tulisi vaatia. Purkamisluvan myöntämisedellytykset, harkintavallan rajat sekä luvan ehtojen määräytyminen tulisi täsmentää laissa.

Kommenttinne koskien muita rakentamislain muutettavaksi ehdotettavia pykälää

Era kommentarer om övriga paragrafer som föreslås bli ändrade i bygglagen

108 §:n mukaan maatuulivoimalan rakennustyötä ei saa aloittaa ennen purkuvakuuden asettamista. Purkuvakuus tulisi voida asettaa vasta kaupallisen toiminnan aloittamispäivänä tai vaihtoehtoisesti asteittain siten, että osa vakuudesta asetettaisiin ennen rakennustyön aloittamista ja loput vakuudesta kaupallisen toiminnan aloittamispäivänä. Jos vakuus olisi asetettava jo ennen rakennustöiden aloittamista, voi jäädä epävarmaksi, toteutuuko tuulivoimala ylipäänsä ja onko purkuvakuuden asettaminen lopulta tarkoituksenmukaista.

Kommenttinne koskien maatuulivoimalan rakentamista koskevaan lupahakemukseen liitettävää selvitystä voimalan purkamisen kustannuksista

Era kommentarer om den utredning av kostnaderna för nedmontering av ett landbaserat vindkraftverk som fogas till ansökan om tillstånd att bygga ett landbaserat vindkraftverk

Selvityksessä voimalan purkamisen kustannuksista tulee voida huomioida materiaalien uudelleenkäyttöhinta kustannuksia arvioitaessa. Lupahakemuksen kustannus selvityksessä tulee käyttää vertailukelpoisia tietoja, kustannusarvioita tai hinnastoja, jotta viranomainen voi huomioida materiaalien markkina-arvon kierrätyksessä.

Kommenttinne vaikutusten arviointiin

Era kommentarer om bedömningen av konsekvenserna

Lakiluonnoksen taloudelliset vaikutukset tuulivoimahankkeiden kannattavuuteen sekä kuntien kasvavat resurssitarpeet on arvioitu liian vähäisiksi. Lisäksi lakiehdotus on osin ristiriidassa hallituksen byrokratian keventämistavoitteiden kanssa.

Muut kommenttinne hallituksen esitysluonnoksen yleisperusteluihin (luvut 1–12, lukuun ottamatta lukuja 4.2 Pääasialliset vaikutukset ja 7 Säännöskohtaiset perustelut)

Övriga kommentarer om den allmänna motiveringen till utkastet till regeringsproposition (kapitlen 1–12, med undantag av kapitel 4.2 Huvudsakliga konsekvenser och 7 Specialmotivering)

VSB kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi käytöstä poistetun maatuulivoimalan purkamisesta ja purkuvakuudesta sekä laiksi rakentamislain muuttamisesta. Uuden lain kuuluisi selkeyttää käytöstä poistettujen maatuulivoimaloiden purkamisen prosessia, lisätä ennakoitavuutta ja vahvistaa toiminnan hyväksyttävyyttä paikallistasolla. Luonnos ei kuitenkaan ole täysin tasapainoinen.

Voimaloiden omistajat haluavat ja ovat valmiita purkamaan tuulivoimaloiden maanpäälliset osat. Sen sijaan perustusten sekä nosto- ja huoltokenttien purkamista koskeva lähtökohtainen vaatimus asettaa tuulivoimarakentamisen epätasa-arvoiseen asemaan suhteessa muuhun rakentamiseen, jossa vastaavanlaista velvoitetta ei ole. Epätasa-arvoinen kohtelu ja takautuva velvoite purkaa perustukset erityisesti myös olemassa olevista tuulivoimaloista on kohtuuton vaatimus sekä taloudellisesti että ympäristön kannalta. Lakiluonnoksen suhdetta olemassa oleviin maanvuokrasopimuksiin tulisi selkeyttää, jotta jo tehtyjä sopimuksia ja niissä sovittua vastuunjakoa ei sivuuteta lainsäädännöllä.

Yleiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta

Allmänna kommentarer om utkastet till regeringsproposition

Suomessa markkinaehtoisesti ilman tukia, korostuvat ennakoitava investointiympäristö ja tarkoituksenmukainen sääntely. Ylimääräiset velvoitteet ja kustannukset heikentävät hankkeiden toteutettavuutta ja siirtyvät lopulta sähköasiakkaiden maksettaviksi.

Samalla hallitus tavoittelee puhtaan sähkön tuotannon merkittävää kasvattamista ja Suomen aseman vahvistamista energian ja ilmastokädenjäljen edelläkävijänä. Tuulivoima on nopein ja tehokkain tapa lisätä kotimaista, puhdasta ja kohtuuhintaista sähköntuotantoa, joka on keskeinen kilpailutekijä investointien houkuttelemisessa. Siksi sääntelyn tulee yhdistää maanomistajien aseman vahvistaminen ja ennallistamistavoitteet kohtuullisiin velvoitteisiin siten, että tuulivoiman toimintaedellytykset, investointiympäristön ennakoitavuus ja Suomen kansainvälinen kilpailukyky vahvistuvat – ei heikkene.

Ruuska Teemu
VSB Uusiutuva Energia Suomi Oy